

Rapport

Projectnummer: 363141
Referentienummer: SWNL0230696
Datum: 17-10-2018

Verkennd natuuronderzoek Realisatie woningbouw Smeetsland te Rotterdam Oriënterend onderzoek in het kader van de wet- en regelgeving voor natuur

Definitief

Verantwoording

Titel	Verkennend natuuronderzoek Realisatie woningbouw Smeetsland te Rotterdam
Subtitel	Oriënterend onderzoek in het kader van de wet- en regelgeving voor natuur
Projectnummer	363141
Referentienummer	SWNL0230696
Revisie	D1
Datum	17-10-2018
Auteur(s)	Karin van der Heiden-Smith
E-mailadres	karin.vanderheiden-smith@sweco.nl
Gecontroleerd door	John van Vliet
Paraaf gecontroleerd	
Goedgekeurd door	Martijn Drost
Paraaf goedgekeurd	

Inhoudsopgave

1	Inleiding	5
1.1	Kader van het onderzoek.....	5
1.2	Ligging plangebied en voorgenomen activiteiten	5
1.3	Beschrijving huidige situatie.....	7
2	Wet natuurbescherming: Natura 2000-gebieden	9
2.1	Toetsingskader	9
2.2	Inventarisatie	9
2.3	Analyse van de mogelijke effecten	10
3	Wet natuurbescherming: soortenbescherming	11
3.1	Toetsingskader	11
3.2	Methode	12
3.3	Resultaten	13
3.3.1	Planten	13
3.3.2	Vleermuizen	13
3.3.3	Grondgebonden zoogdieren.....	14
3.3.4	Vogels.....	15
3.3.5	Amfibieën en reptielen	16
3.3.6	Vissen.....	16
3.3.7	Ongewervelden	16
4	Natuurbeleidskaders	17
4.1	Natuurnetwerk Nederland	17
4.1.1	Toetsingskader.....	17
4.1.2	Inventarisatie.....	17
4.1.3	Analyse en toetsing effecten	18
4.2	Gebieden buiten het NNN	18
4.2.1	Toetsingskader.....	18
4.2.2	Inventarisatie.....	19
4.2.3	Analyse en toetsing effecten	19
5	Conclusies	19
5.1	Wet natuurbescherming	19
5.1.1	Natura 2000-gebieden	19
5.1.2	Soortenbescherming.....	19
5.2	Natuurbeleidskaders	20
5.2.1	Natuurnetwerk Nederland	20
5.2.2	Gebieden met natuurwaarden buiten het NNN.....	20
6	Kansen voor natuur	20

6.1	Inleiding	20
6.2	Inrichten van het groen	20
6.3	Gebouwen	20
6.4	Straatkolken	21
6.5	Verlichting	21
6.6	Groen als verbinding van de wijk.....	21

1 Inleiding

1.1 Kader van het onderzoek

Projecten of handelingen dienen te worden getoetst aan de wet- en regelgeving voor natuur. De natuurbescherming in Nederland bestaat uit de volgende kaders:

- Wet natuurbescherming:
 - Natura 2000-gebieden
 - Soorten
 - Houtopstanden
- Natuurnetwerk Nederland (NNN), gebieden buiten het NNN, zoals belangrijke weidevogelgebieden en gebieden met de status Strategische reservering natuur.

Het verkennend onderzoek is gericht op het verkrijgen van een eerste inzicht in de mogelijke effecten op beschermde natuurwaarden in en om het projectgebied en de mogelijke vervolgstappen die moeten worden genomen met betrekking tot aanvullend veldonderzoek, nader effectonderzoek en nadere procedures. Het verkennend onderzoek is de eerste stap in de procedure. Afhankelijk van het resultaat moeten de navolgende stappen al dan niet worden doorlopen.

In dit verkennend onderzoek heeft toetsing plaatsgevonden op beschermde Natura 2000-gebieden, beschermde soorten en op de natuurbelidskaders. Er heeft geen toetsing plaatsgevonden op houtopstanden.

1.2 Ligging plangebied en voorgenomen activiteiten

Het plangebied, Smeetsland, betreft een braakliggend terrein in het noordelijke deel van Lombardijen en wordt begrensd door de Smeetslandsedijk in het noorden, de Molenvliet in het oosten, de Ogierssingel in het westen en de Mr. Arend van der Woudenslaan in het zuiden. Daarnaast is er nog een terrein aan de 2e Opbouwstraat dat nu ingericht is als speeltuin (figuur 1.1).

Figuur 1.1: globale begrenzing van het plangebied (roze omkaderd)

Het plangebied betrof een woonwijk die na het bombardement van 1940 is opgezet als nooddorp. De eerste noodwoningen werden opgeleverd in mei 1941. In 2010 zijn vrijwel alle

woningen in Smeetsland-Noord gesloopt. Alleen het gebouw van het voormalige kinderdagverblijf is nog aanwezig. Door de bouwcrisis heeft de realisatie van de nieuwbouw echter op zich laten wachten. Realisatie van de nieuwbouw wordt nu weer opgepakt. Binnen het plangebied worden maximaal 265 woningen gerealiseerd. De nieuwe woonwijk wordt groen en waterrijk met een tuindorpse architectonische uitstraling. De hoofdontsluiting van de wijk komt aan kant van de Smeetslandsedijk. Het autoverkeer zal langs de randen geleid worden, zodat het centrale gebied autoluw wordt. Het centrale gebied zal waterrijk en groen zijn, waar kinderen kunnen spelen. De te realiseren watergang zal minimaal 25 meter breed worden met taluds van minimaal 1:5. De straatjes worden smal, kennen weinig verharding en zijn groen door aangrenzende voortuinen en hagen.

Figuur 1.2: schets geplande inrichting

Om de gewenste inrichting te verkrijgen, worden volgende maatregelen getroffen:

- bomen langs de Smeetslandsedijk worden mogelijk gekapt voor het kunnen realiseren van de hoofdontsluiting;
- de huidige bebouwing van het voormalige kinderdagverblijf aan de Mr. Arend van der Woudenslaan wordt gesloopt;
- werkzaamheden zullen plaatsvinden in bestaande watergangen, voor het realiseren van bredere watergangen en natuurvriendelijke oevers;
- een nieuwe watergang wordt gegraven;
- maximaal 265 woningen worden gerealiseerd.

1.3 Beschrijving huidige situatie

Doordat de realisatie van nieuwbouw jaren op zich heeft laten wachten, heeft het terrein ten noorden van de Mr. Arend van der Woudenslaan al die jaren braak gelegen. Natuur heeft hier vrij spel gekregen. Het terrein is grotendeels begroeid geraakt met circa 1,2 meter hoog riet, wilgen, harig wilgenroosje en guldenroede. Ook zijn er stukken begroeid met wilgen en biezen. De vegetatie wijst erop dat het terrein vochtig tot nat is (zie figuur 1.3).

Figuur 1.3: hoge vegetatie duidend op een vochtige tot natte grond.

Langs de Ogierssingel en Smeetlandsedijk wordt het terrein begrensd door een watergang met aan beide zijden harde beschoeiingen (zie figuur 1.3). Het terrein is te betreden via een opening in het hek op de hoek van de Ogierssingel en Smeetlandsedijk. Hier loopt een pad tot aan de Molenvliet waar, aan de hoeveelheid hondenpoep en afval te zien, regelmatig mensen lopen om hun hond uit te laten. Halverwege dit pad is Japanse duizendknoop aangetroffen (zie figuur 1.4). Deze invasieve exoot moet met zorg verwijderd worden om verdere verspreiding te voorkomen. Het niet zorgvuldig bestrijden van de Japanse duizendpoot brengt risico's voor de bouwplannen met zich mee. De wortels van de plant kunnen de funderingen van gebouwen aantasten en schade veroorzaken aan tuinen, terrassen en wegen. Daarnaast overwoekert deze snelgroeïende plant alle andere planten en struiken. Belangrijk is dan ook dat eventuele andere groeiplaatsen in beeld worden gebracht.

Figuur 1.4: links watergang met harde beschoeiing. Rechts de Japanse duizendknoop.

Langs de Herweijerstraat is een stuk grond naast de voormalige kinderopvang gesaneerd (figuur 1.5).

Figuur 1.5: foto links betreft gesaneerd terrein en foto rechts het voormalig kinderopvanggebouw.

Aan de zijde de Molenvliet wordt op een deel van het terrein olifantsgras geteeld (zie figuur 1.6).

Figuur 1.6: olifantsgras.

Het terrein aan de 2e Opbouwstraat betreft een kort gemaaid grasland met enkele speeltoestellen. Rondom het grasveld staan dunne bomen en wat struiken (figuur 1.7).

Figuur 1.7: terrein aan de 2^e Opbouwstraat

2 Wet natuurbescherming: Natura 2000-gebieden

2.1 Toetsingskader

De Wet natuurbescherming heeft als doel het beschermen van Natura 2000-gebieden (Vogel- en Habitatrichtlijn) in Nederland. Projecten of handelingen die negatieve effecten op deze beschermde gebieden kunnen hebben, zijn in beginsel niet toegestaan. Binnen het kader van de Wnb is ook toetsing nodig van effecten in het kader van de externe werking van toepassing. Bij de toetsing zijn er de volgende procedurevarianten:

- geen nader onderzoek: effecten kunnen op voorhand worden uitgesloten (er zijn geen Natura 2000-gebieden in de omgeving aanwezig);
- voortoets: effecten kunnen niet op voorhand worden uitgesloten;
- verslechteringstoets: effecten kunnen op basis van de Voortoets niet worden uitgesloten, significantie hiervan wel;
- passende beoordeling: significantie van effecten kan op basis van de Voortoets of Verslechteringstoets niet worden uitgesloten;
- ADC-toets: indien significantie van effecten op basis van de Passende beoordeling niet kan worden uitgesloten. Aangetoond dient te worden dat er geen alternatieven zijn met minder effecten, er sprake is dwingende redenen van groot openbaar belang en in compensatie is voorzien.

Indien negatieve effecten op Natura 2000-gebieden niet zijn uit te sluiten is in ieder geval een vergunning noodzakelijk op grond van artikel 2.7 Wet natuurbescherming.

Het Programma Aanpak Stikstof (PAS) maakt onderdeel uit van de Wet natuurbescherming. Vergunningverlening voor Natura 2000-gebieden bij een toename aan stikstofdepositie is gekoppeld aan het PAS. Dit programma is via het Besluit PAS in de Wet natuurbescherming verankerd. In de Regeling PAS zijn de volgende te volgen procedureregels vastgelegd ten aanzien van nieuwe projecten en/of andere handelingen:

- toename van minder dan 0,05 mol N/ha/jr: geen vergunning en geen melding nodig;
- toename van 0,05-1 mol N/ha/jr: geen vergunning nodig, een melding volstaat*;
- toename van meer dan 1 mol N/ha/jr: vergunning nodig.

* Wanneer een melding volstaat (bij 0,05 mol N/ha/jr of bij 1 mol N/ha/jr) hangt af van de beschikbare ontwikkelingsruimte voor het betreffende Natura 2000-gebied.

Voor het uitvoeren van de stikstofberekening dient gebruik te worden gemaakt van de Aerius calculator. Bij een melding of vergunningaanvraag dient deze berekening te worden bijgevoegd. Bij een vergunningaanvraag zal door het bevoegd gezag worden bepaald of er nog ontwikkelingsruimte beschikbaar is voor de toename van stikstof voor de betreffende habitattypen of soorten¹. Op basis daarvan zal worden bepaald of een vergunning kan worden verleend.

2.2 Inventarisatie

Voor de inventarisatie van Natura 2000-gebieden is gebruik gemaakt van de Interactieve atlas en kaarten van de provincie Zuid-Holland. Hieruit blijkt dat het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied op een afstand van circa 4,7 kilometer van het plangebied is gelegen.

¹ In de Aerius monitor is in te zien voor welke gebieden geen ruimte meer beschikbaar is. Omdat deze informatie niet altijd up-to-date kan deze afwijken van de beoordeling van de provincie.

Dit betreft het Natura 2000-gebied Oude Maas (zie figuur 2.1). Andere Natura 2000-gebieden liggen op minimaal 7 kilometer afstand tot het plangebied en betreffen de Natura 2000-gebieden Boezems Kinderdijk en Oude land van Strijen (zie figuur 2.1).

2.3 Analyse van de mogelijke effecten

Voor de analyse van de mogelijke effecten van de geplande werkzaamheden en inrichting is gekeken naar de relatie tussen het plangebied en nabijgelegen Natura 2000-gebieden:

- het plangebied ligt niet in een Natura 2000-gebied;
- het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied betreft de Oude Maas op circa 4,7 kilometer afstand. Effecten van geluid en beweging als gevolg van de voorziene werkzaamheden komen niet verder dan enkele honderden meters. Geluideffecten van heiwerkzaamheden reiken verder, maar zullen niet tot in het Natura 2000-gebied de Oude Maas reiken. Effecten van extra stikstofdepositie tijdens de uitvoering en na het in gebruik nemen van het plangebied, kunnen tot enkele kilometers reiken. Een eventuele toename van stikstof binnen het Natura 2000-gebied zal echter geen effect hebben op de aanwezige beschermde natuur. Binnen het Natura 2000-gebied Oude Maas zijn namelijk geen stikstofgevoelige habitattypen of -soorten met een stikstofgevoelig habitat aanwezig (Programma Aanpak Stikstof, 18 december 2017);
- er zijn geen ecologische relaties tussen het plangebied en de Oude Maas. Binnen het plangebied is geen geschikt biotoop aanwezig voor de habitattypen en -soorten waarvoor het Natura 2000-gebied is aangewezen.

Nader onderzoek naar de effecten van de werkzaamheden op het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied is niet noodzakelijk.

Figuur 2.1: globale ligging van het plangebied (roze cirkel) ten opzichte van de dichtstbijzijnde Natura-2000 gebieden Oude Maas (groen), Boezems Kinderdijk en Oude land van Strijen (beiden blauw) (Bron: pzh.nl).

3 Wet natuurbescherming: soortenbescherming

3.1 Toetsingskader

In de Wet natuurbescherming is de soortenbescherming in Nederland geregeld. In de Wet natuurbescherming worden drie verschillende beschermingsregimes gehanteerd waaraan verschillende verbodsbepalingen zijn gekoppeld:

Soorten Vogelrichtlijn (artikel 3.1 e.v.):

- lid 1) Het is verboden opzettelijk van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn te doden of te vangen;
- lid 2) Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen;
- lid 3) Het is verboden eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te rapen en deze onder zich te hebben;
- lid 4) Het is verboden vogels als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te storen;
- lid 5) Het verbod, bedoeld in het vierde lid, is niet van toepassing indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.

Soorten Habitatrichtlijn (artikel 3.5 e.v.):

- lid 1) Het is verboden in het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn, in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen;
- lid 2) Het is verboden dieren als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te verstoren;
- lid 3) Het is verboden eieren van dieren als bedoeld in het eerste lid in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen;
- lid 4) Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in het eerste lid te beschadigen of te vernielen;
- lid 5) Het is verboden planten van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel b, bij de Habitatrichtlijn of bijlage I bij het Verdrag van Bern, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen.

Andere Soorten (artikel 3.10 e.v.)

- lid 1) Onverminderd artikel 3.5, eerste, vierde en vijfde lid, is het verboden:
 - onderdeel a. in het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel A, bij deze wet, opzettelijk te doden of te vangen;
 - onderdeel b. de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in onderdeel a opzettelijk te beschadigen of te vernielen, of
 - onderdeel c. vaatplanten van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel B, bij deze wet, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen.

Voor *Vogelrichtlijn- en Habitatrichtlijnsoorten* geldt dat voortplantings- en rustplaatsen (inclusief functionele leefomgeving) van beschermde soorten niet opzettelijk verstoord of vernietigd mogen worden en dat exemplaren van beschermde soorten niet (opzettelijk) mogen worden gedood of verwond.

Voor *Andere beschermde soorten* geldt dat voortplantingsplaatsen en rustplaatsen (inclusief functionele leefomgeving) van beschermde soorten niet (opzettelijk) vernietigd mogen worden en dat exemplaren van beschermde soorten niet (opzettelijk) mogen worden gedood of verwond. Verbodsbepalingen ten aanzien van de verstoring zijn niet van toepassing op deze soorten. Ten aanzien van de *andere beschermde soorten* geldt dat het bevoegd gezag (provincies c.q. ministerie van LNV) de vrijheid hebben om soorten binnen deze categorie vrij te stellen van de verbodsbepalingen uit artikel 3.10 Wet natuurbescherming. Binnen de provincie Zuid-Holland is er vrijstelling voor de aardmuis, bastaardkikker, bosmuis, bruine kikker, bunzing, dwergmuis, dwergspitsmuis, egel, gewone bosspitsmuis, gewone pad, haas, hermelijn, huisspitsmuis, kleine watersalamander, konijn, meerkikker, ree, rosse woelmuis, veldmuis, vos, wezel en woelrat.

Voor beschermde soorten die niet zijn vrijgesteld en de voorgenomen activiteiten strijdig zijn met de bepalingen in de nieuwe wet geldt een ontheffingsplicht. Deze kan alleen worden verleend indien de gunstige staat van instandhouding niet in het geding is. Voor vogels geldt in afwijking hierop dat voor verstoring geen ontheffing nodig is, indien de gunstige staat van instandhouding niet in het geding is. Het is ook mogelijk om voor beide categorie soorten te werken volgens een goedgekeurde gedragscode die is afgestemd op de nieuwe wet. Er is dan geen ontheffing nodig.

3.2 Methode

Bronnenonderzoek

De inventarisatie betreft een onderzoek naar de actueel en potentieel voorkomende beschermde soorten in het plangebied. De inventarisatie bestaat uit een bronnenonderzoek en een habitatgeschiktheid beoordeling tijdens een veldbezoek.

De omvang van het studiegebied betreft het terrein zoals weergegeven in paragraaf 1.2 (roze omkaderd plangebied). De werkzaamheden zullen effecten van verstoring als geluid, licht en beweging met zich meebrengen. Het maximale bereik van deze effecten bedraagt maximaal enkele honderden meters.

Het bronnenonderzoek heeft als doel een overzicht te verkrijgen van de beschikbare informatie met betrekking tot het voorkomen van beschermde soorten in het plangebied en omgeving. Hiervoor zijn de volgende (internet) bronnen gebruikt:

- Nationale Databank Flora en Fauna, waarnemingen van afgelopen 5 jaar (NDFF)
- www.waarneming.nl²
- www.bureaustadsnatuur.nl

Habitatgeschiktheidsbeoordeling

Op basis van een veldbezoek is de geschiktheid van biotopen voor beschermde soorten beoordeeld. Deze beoordeling brengt samen met het bronnenonderzoek de beschermde

² Waarnemingen van www.waarneming.nl worden ook ingevoerd in de NDFF, www.waarneming.nl bevat de meeste recente waarnemingen die mogelijk nog niet in de NDFF zitten

soorten(groepen) in beeld die in het plangebied (kunnen) voorkomen. Het veldbezoek heeft plaats gevonden op 9 augustus 2018 door een ecooloog van Sweco.

Analyse en toetsing van mogelijke effecten

Er is vervolgens gekeken of beschermde soorten en soortgroepen beïnvloed kunnen worden door de voorgenomen activiteiten. Op basis van deze analyse wordt geconcludeerd voor welke soort(groepen)en een ontheffing in kader van de Wet natuurbescherming aangevraagd moet worden en of er een nader soortenonderzoek nodig is. Het onderzoek beperkt zich tot op grond van de Wnb beschermde planten- en diersoorten. Rode lijstsoorten die in het plangebied (kunnen) voorkomen zoals diverse soorten paddenstoelen en vaatplanten worden niet in de toetsing betrokken omdat deze niet beschermd zijn in het kader van de Wet natuurbescherming.

3.3 Resultaten

3.3.1 Planten

Actueel en potentieel voorkomende beschermde soorten

Waarnemingen van beschermde plantensoorten in het plangebied zijn niet bekend uit de geraadpleegde bronnen. Wel wordt op een afstand van circa 550m ten oosten van het plangebied vanaf 2013 een schubvaren waargenomen nabij de Aesopusviaduct (NDFF). Genoemde varen is beschermd volgens artikel 3.10 e.v. van de Wet natuurbescherming.

Tijdens het veldbezoek zijn geen beschermde plantensoorten aangetroffen. Deze worden ook niet verwacht, omdat er geen geschikt biotoop aanwezig is. Het betreft een vochtig tot nat terrein wat grotendeels verruigd is met soorten als riet, harig wilgenroosje en wilgenopslag. De rest van het terrein is gesaneerd of begroeid met olifantsgras. Het stukje grond aan de 2e Opbouwstraat betreft een regelmatig gemaaid grasmat. De schubvaren is een soort die op rotsen (vooral op kalksteen), in rotsspleten, op oude muren en op puinhellingen groeit. Dit is niet aanwezig in het plangebied.

Analyse en toetsing van mogelijke effecten

De geplande werkzaamheden zullen geen effect hebben op beschermde planten, omdat deze niet voorkomen in en nabij het plangebied. Nader onderzoek is niet noodzakelijk en er hoeft geen ontheffing aangevraagd te worden.

3.3.2 Vleermuizen

Actueel en potentieel voorkomende beschermde soorten

Alle vleermuissoorten vallen onder de Habitatrichtlijn bijlage IV en zijn beschermd volgens artikel 3.5 e.v. van de Wet natuurbescherming. Vleermuizen worden jaarlijks onderzocht in de gemeente Rotterdam door bureau Stadsnatuur en zijn waarschijnlijk de best onderzochte groep zoogdieren in Rotterdam (www.bureaustadsnatuur.nl). In de geraadpleegde bronnen zijn waarnemingen bekend van de gewone dwergvleermuis in de woonwijk rondom het plangebied (NDFF). In 2014 is ook de ruige dwergvleermuis waargenomen (NDFF). In het plangebied zelf zijn geen waarnemingen geregistreerd van vleermuizen.

Tijdens het veldbezoek zijn de bomen langs de Smeetslandsedijk geïnspecteerd op holtes, scheuren en loshangend schors. Mogelijk moeten enkele van deze bomen gekapt worden voor het realiseren van de ontsluitingsweg. De bomen zijn niet geschikt geacht voor vleermuizen aangezien er geen hopen, scheuren of loshangend schors is waargenomen. Verder staat er nog 1 dunne boom op de hoek van de Ogiersingel en de Dirk Smeetslaan en staan dunne bomen langs de 2e Opbouw. Deze dunne bomen bieden geen potentie voor vleermuizen. Het plangebied zelf is niet geschikt als foerageergebied. Het gebied is te open

en biedt geen beschutting. Mogelijk dat enkele vleermuizen langs de bomen aan de Ogierssingel en Smeetslandsedijk vliegen. Het gebouw van het voormalig kinderdagverblijf is niet geschikt voor vleermuizen. Er zijn geen open stootvoegen aanwezig en ook is er geen ruimte aanwezig achter de gevelbetimmering (zie figuur 3.1).

Figuur 3.1: geen ruimte achter geplaatste gevelbetimmering

Analyse en toetsing van mogelijke effecten

Het kappen van de bomen en het verwijderen van het groen leidt niet tot het beschadigen of vernielen van vaste verblijfplaatsen. De geplande werkzaamheden kunnen een verstoring effect hebben op mogelijk aanwezige vleermuizen nabij het plangebied. Om verstoring effecten op eventueel foeragerende vleermuizen te voorkomen zijn de volgende mitigerende maatregelen mogelijk:

- bomen langs de Smeetslandsedijk na oktober verwijderen;
- geen werkzaamheden uitvoeren in periode april – oktober tussen zonsondergang en zonsopkomst. Als er toch werkzaamheden uitgevoerd moeten worden, dan moet gebruik worden gemaakt van vleermuisvriendelijke verlichting.

3.3.3 Grondgebonden zoogdieren

Actueel en potentieel voorkomende beschermde soorten

Uit de geraadpleegde bronnen blijkt dat in Rotterdam zeven soorten muizen (veldmuis, rosse woelmuis, gewone bosspitsmuis, dwergmuis, veldmuis, huismuis, bosmuis) en drie soorten spitsmuizen (in ieder geval de gewone bosspitsmuis en huisspitsmuis) voorkomen (www.bureaustadsnatuur.nl). Verder is bekend dat de haas, konijn, vos, ree, mol, egel, bunzing en hermelijn in Rotterdam voorkomen (www.bureaustadsnatuur.nl).

Waarnemingen van beschermde grondgebonden zoogdieren in het plangebied zijn niet bekend in de geraadpleegde bronnen.

Wel zijn binnen en straal van 1 kilometer de steenmarter, vos, bosmuis, dwergmuis, egel, huisspitsmuis, konijn, mol en veldmuis waargenomen (NDFF). Deze soorten zijn beschermd volgens artikel 3.10 e.v. van de Wet natuurbescherming.

Tijdens het veldbezoek is geen (potentieel) verblijfplaats van de steenmarter aangetroffen. Boomholtes, takkenhopen, dichte struwelen zijn niet aanwezig. Wel zou de vos voor kunnen komen in het plangebied. Verder is leefgebied aangetroffen voor soorten als de egel, bosmuis, veldmuis, egel, mol wezel, bunzing en hermelijn. Dit zijn allemaal zoogdieren beschermd volgens artikel 3.10 e.v. van de Wet natuurbescherming

Analyse en toetsing van mogelijke effecten

Door de werkzaamheden kunnen aanwezige zoogdieren, beschermd volgens artikel 3.10 e.v. van de Wet natuurbescherming, verstoring ondervinden of verwond en/of gedood worden. De actueel of potentieel voorkomende zoogdiersoorten zijn door de provincie Zuid-Holland echter van ontheffingsplicht vrijgesteld in het kader van ruimtelijke ontwikkeling en inrichting. Nader onderzoek is dan ook niet noodzakelijk en er hoeft geen ontheffing aangevraagd te worden. Wel is de algemene zorgplicht van toepassing welke verantwoordelijk handelen vereist. Of dieren en planten nu beschermde soorten zijn of niet: de Wet natuurbescherming schrijft voor dat we nadelige gevolgen voor planten en dieren moeten voorkomen. We moeten dus zorgvuldig omgaan met onze omgeving. Deze zo genoemde zorgplicht geldt voor iedereen.

3.3.4 Vogels

Actueel en potentieel voorkomende beschermde soorten

Alle vogelsoorten zijn beschermd volgens artikel 3.1 e.v. van de Wet natuurbescherming.

Vogelnesten mogen niet opzettelijk verstoord of vernietigd worden of (opzettelijk) worden gedood of verwond. Voor enkele vogelsoorten geldt dat hun nesten jaarrond beschermd zijn. In de geraadpleegde bronnen zijn geen waarnemingen geregistreerd van broedende vogels met een jaarrond beschermd nest in of nabij het plangebied. Wel zijn waarnemingen bekend van de Kievit, die waarschijnlijk in 2013 en 2014 in het plangebied heeft gebroed (NDFF)

Tijdens het veldbezoek zijn geen nesten aangetroffen. Broedgelegenheid voor algemeen voorkomende vogelsoorten is ruimschoots aanwezig in en nabij het plangebied. Vogels als wilde eend, knobbelzwaan, merel, houtduif, mezen, winterkoning en ekster kunnen broeden in de bomen, struiken en oevers.

Analyse en toetsing van mogelijke effecten

Eventuele nesten van vogelsoorten met een jaarrond beschermd nest zullen niet verdwijnen, aangezien deze niet aanwezig zijn in het plangebied. Wel kunnen algemene vogelsoorten verstoring ondervinden van de werkzaamheden, wanneer deze gedurende het broedseizoen worden uitgevoerd. Het vernietigen van nesten of het verstoren van broedende vogels is echter niet toegestaan. Een ontheffing hiervoor is ook niet te verkrijgen. Om effecten op broedende vogels te voorkomen zijn de volgende mitigerende maatregelen noodzakelijk:

- werkzaamheden uitvoeren in de periode augustus – half maart of;
- werkzaamheden starten voor half maart, waardoor er door de aanwezige verstoring geen vogels tot broeden komen of;
- preventieve maatregelen nemen door het tijdig verwijderen van geschikte begroeiing.

Het uitvoeren van nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing is niet noodzakelijk.

3.3.5 Amfibieën en reptielen

Actueel en potentieel voorkomende beschermde soorten

Het enige reptiel dat in Rotterdam voorkomt is de zandhagedis. Deze soort beperkt zich tot het duingebied van Hoek van Holland en komt dus niet voor in het plangebied (www.bureaustadsnatuur.nl). Tijdens het veldbezoek is ook geen leefgebied aangetroffen voor de zandhagedis.

In Rotterdam komen zes soorten amfibieën voor: kleine watersalamander, gewone pad, bruine kikker, bastaardkikker, meerkikker en rugstreeppad. Op de rugstreeppad na, behoren deze amfibieën beschermd volgens artikel 3.10 e.v. van de Wet natuurbescherming. De rugstreeppad betreft een beschermd habitatsoort volgens artikel 3.5 e.v. van de Wet natuurbescherming. De rugstreeppad komt alleen voor in het duingebied van Hoek van Holland, de Europoort en op de Maasvlakte en dus niet in het plangebied (www.bureaustadsnatuur.nl). Tijdens het veldbezoek is ook geen leefgebied aangetroffen voor de rugstreeppad. Wel zouden soorten als de gewone pad, kleine watersalamander, bruine kikker en meerkikker in het plangebied voor kunnen komen.

Analyse en toetsing van mogelijke effecten

Door de werkzaamheden kunnen eventueel aanwezige amfibieën, beschermd volgens artikel 3.10 e.v. van de Wet natuurbescherming, verstoring ondervinden of verwond en/of gedood worden. Deze amfibieën zijn door de provincie Zuid-Holland echter van ontheffingsplicht vrijgesteld in het kader van ruimtelijke ontwikkeling en inrichting. Nader onderzoek is dan ook niet noodzakelijk en er hoeft geen ontheffing aangevraagd te worden. Wel is de algemene zorgplicht van toepassing welke verantwoordelijk handelen vereist. Of dieren en planten nu beschermde soorten zijn of niet: de Wet natuurbescherming schrijft voor dat we nadelige gevolgen voor planten en dieren moeten voorkomen. We moeten dus zorgvuldig omgaan met onze omgeving. Deze zogenoemde zorgplicht geldt voor iedereen.

3.3.6 Vissen

In de geraadpleegde bronnen zijn geen waarnemingen geregistreerd van beschermde vissen in of nabij het plangebied. De grote modderkruiper (beschermd volgens artikel 3.10 e.v. van de Wet natuurbescherming) komt in Rotterdam voor, maar in oude, geïsoleerde waterlopen en die zijn in of nabij het plangebied niet te vinden.

Analyse en toetsing van mogelijke effecten

De geplande werkzaamheden en inrichting zullen geen effect hebben beschermde vissen, omdat deze niet voorkomen in en nabij het plangebied. Nader onderzoek is niet noodzakelijk en er hoeft geen ontheffing aangevraagd te worden.

3.3.7 Ongewervelden

Actueel en potentieel voorkomende beschermde soorten

In de geraadpleegde bronnen zijn geen waarnemingen bekend van beschermde soorten. In het plangebied is ook geen geschikt biotoop aangetroffen voor beschermde ongewervelden. Beschermde dagvlinders en libellen zijn vaak van zeer specifieke, voedselarme en zeldzame milieus en/of waardplanten afhankelijk. Voorbeelden zijn heideterreinen, vennen, beken, schrale hooilanden, laag- en hoogveenmoerassen, duinen etc. Dergelijke biotopen zijn niet aanwezig. Ook voor de platte schijfhoren is geen geschikt habitat aangetroffen in de vorm van helder, stilstaand of zeer zwak stromend water met een rijke plantengroei.

Analyse en toetsing van mogelijke effecten

De geplande werkzaamheden en inrichting zullen geen effect hebben op beschermde ongewervelden, omdat deze niet voorkomen in en nabij het plangebied. Nader onderzoek is niet noodzakelijk en er hoeft geen ontheffing aangevraagd te worden.

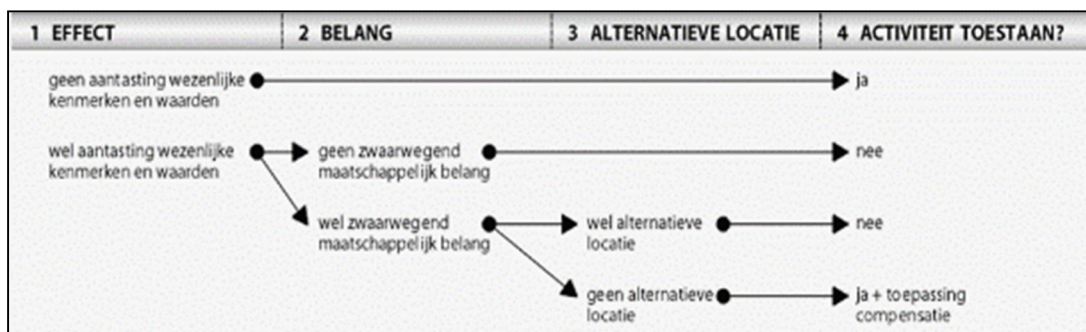
4 Natuurbeleidskaders

4.1 Natuurnetwerk Nederland

4.1.1 Toetsingskader

De wettelijke bescherming (Wro) van het NNN is geregeld via het bestemmingsplan. Het NNN voor de provincie Zuid-Holland is vastgelegd in de Visie Ruimte en Mobiliteit.

De afweging voor ingrepen in het NNN gaat volgens het “nee, tenzij-principe”. In onderstaand schema is dit stapsgewijs weergegeven. Ingrepen met een significant negatieve invloed op de wezenlijke kenmerken en waarden mogen niet plaatsvinden, tenzij er sprake is van een zwaarwegend maatschappelijk belang en indien er geen alternatieven zijn. Indien bij een ingreep schade wordt aangericht aan een NNN-gebied, dan dient dit in ieder geval gemitigeerd te worden. De resteffecten aan verlies van kwaliteit en/of oppervlakte dient te worden gecompenseerd. Daarnaast kan salderen van positieve en negatieve effecten op het NNN uitkomst bieden om projecten in het NNN te realiseren. Het verkennend natuuronderzoek geeft inzicht in de ligging van NNN gebieden in de omgeving van het plangebied en de noodzaak voor het doorlopen van het “nee, tenzij-principe”. In de provincie Zuid-Holland is de externe werking van het NNN niet van toepassing.

Figuur 4.1: Schema: Het “nee, tenzij”-principe van het compensatiebeginsel.

Een “nee, tenzij-toets” behoeft alleen te worden doorlopen indien er sprake is van een RO-procedure met betrekking tot wijziging van de bestemming van het plangebied.

Omdat er binnen dit project sprake zal zijn van een bestemmingsplanwijziging is er een “nee, tenzij-toets” uitgevoerd.

4.1.2 Inventarisatie

Voor de inventarisatie van NNN gebieden is gebruik gemaakt van de interactieve kaart van de provincie Zuid-Holland. Hieruit blijkt dat het plangebied op minstens 1,6 meter afstand ligt van het NNN gebied: grote wateren en Noordzee. Andere NNN gebieden liggen op minimaal 1,7 kilometer afstand (figuur 4.2).

4.1.3 Analyse en toetsing effecten

Aangezien het plangebied niet in een NNN gebied ligt, is er geen sprake van ruimtebeslag. Effecten van externe werking hoeven niet getoetst te worden. Nadere procedures zijn dan ook niet noodzakelijk.

Figuur 4.2: globale ligging plangebied (roze cirkel) ten opzichte van NNN grotere wateren en Noordzee (blauw), bestaande en nieuwe natuur (groen) en ecologische verbindingzones (roze)

4.2 Gebieden buiten het NNN

4.2.1 Toetsingskader

In het kader van het provinciaal beleid van Zuid-Holland zijn belangrijke weidevogelgebieden aangewezen. Op deze gebieden is het "nee, tenzij-beginsel" van toepassing. Nieuwe (zowel ruimtelijke als niet-ruimtelijke) ontwikkelingen zijn niet toegestaan, wanneer de wezenlijke kenmerken en waarden van deze weidevogelgebieden significant worden aangetast, tenzij hiermee een groot openbaar belang mee gemoeid is en er geen reële andere mogelijkheden voor handen zijn. Indien dit het geval is, dan moeten mitigerende en/of compenseerd maatregelen getroffen worden.

Gebieden met de status 'strategische reservering natuur' zijn agrarische gebieden die zijn aangewezen in het kader van internationale verplichtingen, maar geen deel uitmaken van het NNN. Deze gebieden zijn volledig te gebruiken voor de agrarische functie, maar zal voorkomen dat andere functies kunnen worden gerealiseerd die leiden tot waardevermeerdering ten opzichte van de agrarische functie. Deze gebieden vallen ook onder het "nee, tenzij-beginsel".

Een "nee, tenzij-toets" behoeft alleen te worden doorlopen indien er sprake is van een RO-procedure met betrekking tot wijziging van de bestemming van het plangebied. Omdat er binnen dit project sprake zal zijn van een bestemmingsplanwijziging is er een "nee, tenzij-toets" uitgevoerd.

4.2.2 Inventarisatie

Voor de inventarisatie van beschermde gebieden buiten het NNN is gebruik gemaakt van de interactieve kaart van de provincie Zuid-Holland. Het plangebied ligt op minimaal 9,5 kilometer afstand van een Belangrijke weidevogelgebied en minimaal op 10,5 kilometer afstand van een gebied met de status 'strategische reservering natuur' (zie figuur 4.3).

Figuur 4.3: globale ligging plangebied (roze cirkel) ten opzichte van Belangrijk Weidevogelgebied (lichtgroen) en gebieden met de status Strategische reservering natuur (bruin)

4.2.3 Analyse en toetsing effecten

Aangezien het plangebied niet in een Belangrijk weidevogelgebied ligt, is er geen sprake van ruimtebeslag. De werkzaamheden en toekomstige inrichting zullen verder ook geen invloed hebben op de kwaliteit van een Belangrijk weidevogelgebied. Effecten van verstoring (geluid, licht, beweging, etc.) zullen immers niet tot aan het Belangrijk weidevogelgebied reiken. Nadere procedures zijn niet noodzakelijk.

Ook zullen de werkzaamheden en de nieuwe inrichting geen negatief effect hebben op het gebied met de status 'strategisch reservering natuur', vanwege de afstand. De functie agrarisch gebruik blijft behouden. Nadere procedures zijn niet noodzakelijk.

5 Conclusies

5.1 **Wet natuurbescherming**

5.1.1 Natura 2000-gebieden

Er zijn geen Natura 2000-gebieden aanwezig in of nabij het plangebied. De voorgenomen werkzaamheden hebben geen effect op beschermde natuurwaarden van een Natura 2000-gebied. Er is geen nader veldonderzoek, effectonderzoek of vergunning nodig.

5.1.2 Soortenbescherming

- Om eventuele versturende effecten op foeragerende vleermuizen te voorkomen zijn de volgende mitigerende maatregelen mogelijk:
 - bomen na oktober verwijderen;

- geen werkzaamheden uitvoeren in periode april – oktober tussen zonsondergang en zonsopkomst. Of gebruik vleermuisvriendelijke verlichting.
- Het verstoren van broedende vogels is niet toegestaan. Mochten werkzaamheden gedurende het broedseizoen (globaal half maart t/m augustus) uitgevoerd worden, dan is het noodzakelijk voorafgaande aan de werkzaamheden het plangebied en de directe omgeving te controleren op broedende vogels. Mochten broedende vogels aanwezig zijn en ze kunnen verstoring ondervinden van de werkzaamheden, dan dienen de werkzaamheden na het broedseizoen uitgevoerd te worden.

5.2 Natuurbeleidskaders

5.2.1 Natuurnetwerk Nederland

De voorgenomen werkzaamheden en toekomstige inrichting zullen geen invloed hebben op de kwaliteit van NNN gebieden. Er is geen nadere procedure noodzakelijk in de vorm van een "nee, tenzij-toets.

5.2.2 Gebieden met natuurwaarden buiten het NNN

De voorgenomen werkzaamheden en toekomstige inrichting zullen geen invloed hebben op de kwaliteit van NNN gebieden. Er is geen nadere procedure noodzakelijk in de vorm van een "nee, tenzij-toets.

6 Kansen voor natuur

6.1 Inleiding

Het ontwikkelen van een gebied biedt ook altijd kansen voor de natuur. Ook in het stedelijk gebied zijn meerdere maatregelen te treffen wat ten goede komt aan de natuur en wat ten goede komt aan de biodiversiteit. In dit hoofdstuk worden enkele mogelijkheden en ideeën opgesomd.

6.2 Inrichten van het groen

- Afhankelijk van de plantensamenstelling is het mogelijk om iets extra's te doen voor bijen en vlinders. Bekend is dat bepaalde planten-, struik- en bomensoorten meer nectar maken en daarom aantrekkelijker zijn voor bijen en vlinders. Over dit onderwerp is veel informatie te vinden op het internet. Belangrijk is dat zoveel mogelijk gekozen wordt voor planten, struiken, bomen of zaden die uit Nederland afkomstig zijn. De bloeiperiode van deze planten, struiken of bomen sluiten namelijk het beste aan op de behoeftes van de inheemse bijen en vlinders.
- Plaats in/nabij het groen insectenhôtels of bijenhuisjes. Let wel: het plaatsen van insectenhôtels is altijd een optie. Maar om ervoor te zorgen dat ze ook daadwerkelijk functioneren is het van belang dat er in de omgeving voldoende voedsel aanwezig is, wanneer de insecten na de winter uitvliegen. Anders verhongeren ze direct na de winterslaap.
- Fruitbomen en struiken zijn meestal geliefd bij dieren.

6.3 Gebouwen

- Groene daken/ daktuinen: niet alleen sedumdaken zijn mogelijk, maar ook daken speciaal ingericht voor bijen of vlinders. Dit zijn daken waar ook meerjarige kruiden op groeien. Te combineren met het plaatsen van bijenhuisjes of insectenhôtels. Het is ook mogelijk om imkerkasten te plaatsen op groene daken en daar honing te oogsten.
- Ook zijn daken in te richten voor vogels. Vogeldaken bieden voedsel, nestgelegenheid en schuimmogelijkheden voor vogels.

- Groene muren: klimop (naast hедера zijn er ook andere soorten mogelijk), muurplanten, verticaal tuinieren met soorten die gunstig zijn voor insecten.
- Bouw vleermuisvriendelijk. Inbouw-vleermuiskasten zijn gemakkelijk mee te nemen in het ontwerp van de woningen of flatgebouwen. Maar ook het gebruik van gevelbetimmering kan kansen bieden voor vleermuizen of het gebruik maken van open stootvoegen.
- Bouw vogelvriendelijk door ruimte te houden onder je dakpannen voor bijvoorbeeld mussen. Ook kan gebruik worden gemaakt van een vogelvide onder je dakpannen. Met een vogelvide geef je huismussen de gelegenheid te broeden. Met zogenaamd inbouw-neststenen biedt je gierzwaluwen een nestmogelijkheid aan.

6.4 Straatkolken

In de wijk wordt relatief veel water gerealiseerd, waardoor veel amfibieën aanwezig zullen zijn. Jaarlijks komen grote aantallen amfibieën in straatkolken terecht, waar ze meestal sterven. Een kikker, pad of salamander kan een straatkolk namelijk niet uitklimmen waardoor het dier uiteindelijk verhongert of verdrinkt. Om te voorkomen dat amfibieën in straatkolken terechtkomen of ervoor te zorgen dat ze eruit kunnen klimmen kan op drie verschillende manieren:

1. Afleiding. Dit kan bijvoorbeeld met de 'Wildlife Kerb', een stoeprand met een inkeping aan de straatzijde, waardoor amfibieën een veilige 'zijweg' kunnen nemen langs de platte kolk.
2. Preventief. Tijdens de voorjaars- en najaarstrek wordt een rooster voor of op de straatkolk geplaatst om te voorkomen dat amfibieën in de kolk vallen.
3. Reddingsgerichte methode. Het plaatsen van een uitklimvoorziening in de kolk.
4. Meer informatie is te op www.ravon.nl/straatkolken. Informatie over leveranciers is te vinden op <http://www.padden.nu/Oplossingen/Straatkolken/tabid/164/Default.aspx>.

6.5 Verlichting

Vleermuizen zijn gevoelig voor verlichting. Door je type verlichting aan te passen, ondervinden vleermuizen geen hinder van de straatverlichting. Denk aan groene verlichting of ecodynamische verlichting.

6.6 Groen als verbinding van de wijk

Het realiseren van meer biodiversiteit kan gecombineerd worden met een vorm van burgerparticipatie. Hiervoor kan de biodiversiteitsmeter gebruikt worden. Het idee is als volgt:

- vooraf bepaal je met bewoners waar de biodiversiteit verhoogd moet worden. Dit kan gaan om een park, woonwijk, stadstuin, berm, sloot, braakliggend terrein etc. Alles is mogelijk;
- vervolgens is er een nulmeting en wordt de stand van de meter bepaald;
- na de nulmeting gaan bewoners aan de slag. De maatregelen die (deels) door de bewoners bedacht zijn, worden uitgevoerd;
- jaarlijks wordt bepaald hoe de biodiversiteit er voor staat en wordt de meter aangepast;
- jaarlijks kan er geëvalueerd worden en kan het pakket aan biodiversiteit verhogende maatregelen worden aangepast.